

درسهاده باب عالی جاده سنده

اداره مخصوصه

مجل اداره :

مستطابق

۱۳۲۶

اختصار :

مسکونه موافق آثار جديده مع السونيه

قبول اولنور

درج ابدليني آثار اعاده اولنور

دين ، فلسفه ، ادبيات ، حقوق و علوم دن باحث هفته لق رساله در

مؤسسلری : ابوالعلا زین العابدین - ح . اشرف ادیب

درسهاده نسخه سی ۵۰ پاره در

قبوله دن مقوا بورو ایله کوندربلیرسه سنوی
۲۰ غروش فضله آلنیر

تاریخ تأسیسی
۱۰ تموز ۳۲۴

سنه لکی	التی آیلنی
۶۰	۳۰
۸۰	۴۰
۸۰	۴۰

درسهاده
ولایاتده
ممالک اجنبیهده

درسهاده پوسته ایله کوندربلیرسه ولایات بدلی اخذ اولنور

عدد : ۴۹

۲۶ رجب ۳۲۷ پنجشنبه ۳۰ تموز ۳۲۵

ایکینجی جلد

ملکی محافظه اسبابی

أفلم یسیر وافی الارض فتکون لهم قلوب یعقلون بها
او آذان یسمعون بها فانها لاتعمی الابصار ولکن تعمی
القلوب التي فی الصدور .

الله ذوالجلال بر جوق اقوامی هلاک ایتدی، بر جوق قبائلی بر
یوزندن قالدیردی، بر جوق مملکتلری تارمار ایلدی . بر طرفدن ده
عدل الهیسی بر ملتک یرینه دیگر ملت کتیر مکده، هر آن بشقه بشقه
انسانلر یاراقمدهدر. جناب حق او یله بر حکیم درکه رحمتی غضبته غالبدر.
هر بر عمل ایچون بر جزا ترتیب ایتمش، کمال حکمتی ایله هر حادثه بر
بر سبب تعیین ایلمشدر. «ولایظلم ربک احدا». افعال الهیسی هیچ بر
زمان محروم حکمت دکدر، کندوسندن هیچ بر زمان عبث صادر
اولماشدر .
جناب حق انسانلره دنیانک هر طرفی کزدرک سلف وخاف
حقنده جاری اولان احکام عادلّه سبحانیه سنی کورملرنی، بوتماشادن
عبرت آلهرق اوامر جلیله سنه اطاعت ایتلرنی، شرایع سامیه سنک
چیزدیکی دایره بی حکمیه رک دنیا و آخرتده خیر ایله سعادت ایله
فیضیاب اولملرنی امر ایتمشدر. «قل سیروا فی الارض فانظروا کیف کان
عاقبة المکذبین» .

کیمک دوشونور قفاسی، کورور کوزی، محاکمه ایدر عقلی اولورده
حادثات عالمی تتبع ایدر، ملتله انقلاباتی دوشونور، ماضیده کی قوافل
بشرک تاریخده دالار، جناب حق کتاب میننده بزه بیان بیوردینی
وقایع دن عبرت آلیرسه هر درلو شهید دن آزاده اولهرق شو حقیقته حکم

ایدر: هیچ بر ملت، هیچ بر مصیبت، هیچ بر بلا کلمه مشدرکه اوملت
حدود الهی بی تجاوزه ایتک، او امر عادلّه الهی بی بر طرفه بر اهرق
شریعتک کوستردیکی طوغری یولدن صایمق، احکامی تحریفده بولمق،
کلمات خدای هوسانه کوره تاویل ایلک صورتیله کندی کندینه ظلم
ایتمش اولمسه سین .

غذانک ، اختلاف مواسمک، تبدل هوانک مزاجلرده بر اثر
ظاهری بولمق مقتضای تقدیر اولدینی کی اعمال انسانیه دن ، اطوار
بشردن هر عملک ، هر طور کده هیئت اجتماعیه بر تأثیری بولمسی
حکمت الهیه ایجابنددر. ایسته بونک ایچوندرکه رحمت الهیه انسانلره
حدود تعیین ایتکی ، خیر ایله شرک، نفع ایله ضررک آیرلسی ایچون
احکام تقریر ایلمکی ایجاب ایتمش ، پیغمبرلر کوندرمش ، کتابلر
ایندیرمشدر. او حالده اوامر الهیه مخالفته بولنان نفسنه ظلم ایدرک
دنیا ده ذلت ، آخرتده عذاب چکمهک استحقاق کسب ایتمش اولور .
مؤثرات طیبیه نک ادوار انقلابات حیاتییه اولان تأثیرنده کی
اسباب بر طیب ماهره بیله ظاهر اوله ماز. لکن احوال بشریه نک
هیئت اجتماعیه اولان تأثیرینه کلنجه بونک سرینه وقوف ، بصیرت
کور اولدقجه ، هر صاحب ادراک ایچون او قدر کوچ برشی دکدر.
کور میورمیسک ، جناب حق مصالح عامه ده اتقاقی ، منافع کلیده
اتحادی ، قوت کسب ایتیه، بو حیات فانییه مسعودانه کچیرمهیه ،
عقبادهده بر خیر ابدییه نائل اولمایه سبب قیلمش، بالعکس مخاصمانی،
منازعاتی ضعیف دوشمهیه، هر درلو منفعت دنیویه بی، هر درلو سعادت
اخرویه بی استحصالدن عاجز قالمایه ، نهایت اقوام سائرهنک نیجه
اسارتنده ایکله مکه علت ایلمشدر؟ کرک قبائل ماضیه نک ، کرک اقوام
حاضرهنک احوالنه نظر امعان عطف ایدن بر آدم مرض قلب ایله،

عمای بصیرتله مصاب اولر سه اوزمان « واعتصموا بحبل الله جميعاً » امر الیهیسنده کی سری، و« لاتفرقوا - ولاتنازعوا فتفشلوا وتذهب ربکم » نه الیهیسنده کی حکمتی ادراک ایدر. آیت کریمه ده کی ریج جابه، عظمت، نفوذ معناینده در.

کندیله ریینه اعتماد ایتک طوغرو اولمایان آدمیره اینانمینی، بل باغلامه بی جناب حق آسایشک بوزولمسه، حالک فنا لاشمسه سبب قلمشدر. برکسه طوتمش اولدینی ایشی باشه جیتاره بیلیمک ایچون بالفرض اولیله بر آدمه کونسه که کندیسیله هیچ بر مناسبتی یوق، آرهلرنده حقیقی برجهت جابه، صحیح بر رابطه موجود اولدینی کی اومعتمد شخصک طبعنده قارشیسنده کینک خیرینه چالیشمق ایچون برساقوده بولونمور. شهسز بویله بر آدمک طوتمینی ایش زیان ایله نتیجه لیر.

کوزیمزک اوکنده کی حادثات شاهد عادل اولدینی کی برچوق آلدانلرک احوالی ده بزم ایچون برر سند ناطقدر. عمای بصیرت ایله مصاب اولمایانلر « لاتخذوا عدوی وعدوکم اولیاء تلقون الیم بالموده وقد کفروا بما جاءکم من الحق - لاتخذوا بطانة من دونکم لایألوکم خیالاً ودوا ما عنکم قد بدت البغضاء من افواههم وما تخفی صدورهم اکبر. » آیتلریله دیگر آیات کریمه ده کی نه بیوک بر سره، نه عظیم بر حکمته مستند اولدینی وهله اولاده ادراک ایدرلر.

هر فردک منسوب اولدینی ملتک افرادی آرهنده کی موقعنه کوره ایفاسی اوزرینه فرض اولان بروظیفه واردرکه بودنیاده مسعود بر حیات سورمک، آخرتده کندیسنه ای بریر حاضر لاق ایچون اووجیه بی ایفا ایتسی الزمدر. حالبوکه اوتک برقلبه مالک برانساندر، اگر همتک قسم اعظمی برشیه صرف ایده جک اولورسه دیگرشیلری فوت ایتش اولور. اگر اذواق نفسانیسیله اوغراشیر، ناز و نغم ایچنه طالار، اللهک ویردیکی نعمتله کندی غائب ایدرسه وظائفندن غفلت ایتش، نفسنه ایراث مضرت ایلامش اولدقدن باشقه اکبویوک بروبال آلتده قالیر: هم دنیاده، هم آخرتده نصیبی خسران اولور. حتی ضری نفسنه منحصر قالمازده اعمال سیئه سنک تاثیراتندن جوارنده کیلرده متأثر اولور. اونک فساد اخلاق، اونک طریق حقندن انحرافی هم شهریارینک ده، وطنداشلرینک ده باشنی آتسه یاقار.

ایشته ناز و نغم ایچنه طالهرق وظائف حیاتی، وظائف انسانی اوونوتانلرک حالی میدانده طوریبورکه کورمه مک ایچون کور، ایستهمه مک ایچون صاغیر اولمی. جناب حقیق بزه بونلرک احواله دائر بیان ایلدیکی وقایعه ایسه اکبویوک عبرتله واردر. « وکم اهلکنامن قرية بطرت معیشتها فتلک مساکنهم لم تسکن من بعدهم الاقلبلا وکننا نحن الوارثین. حتی اذا أخذنا مترفیم بالعباد اذا هم یجأرون. لاتجاروا الیوم انکم منالانصرون. ذلکم بما کنتم تفرحون فی الارض بغیر الحق و بما کنتم تفرحون » ایشته بوتون بونلر حظوظه طالهرق جناب حق طرفندن تعین اولنان وظائفی ادا ایتینلرک عواقیدر. « ومن اعرض عن ذکری فان له معیشتة ضنکاً ونحشره یوم القیامة اعمی. »

انسانک علمدن نصیبی پک ناچیزدر، بوقدر بر علم ایله کندیسنه خاص اولان منافعی بیله احاطه ایده مز. نه فوائدینک منافع اصلیه سنه مطلع اوله بیلیرکه اونی الله ایتسین، نه ده مصائبینک کیزلندیکی یری کشف ایده بیلیرکه اوندن صاقینسین. انسان ضعیف یارادلینی ایچون جناب حق اونی ابنای نوعندن استعانه یه ارشاد ایدیور (جعلناکم شموماً وقبائل لتعارفوا) بز یاردمه محتاج، یاردیحی یه مفتقر یارادلشز. خالقمز بزی تعاونه، تناسره سوق ایدیور.

شیمدی منافع خصوصیه حقنده عقلک ویره جکی حکم بو طرزده اوله حق اولورسه آرتق جناب حق طرفندن بوتون بر ملتک اموری دست اداره سنه تودیع ایدیلن، ملیونلرجه خلقک مقدراتنه حاکم اولان بر شخص حقنده نصل اولق ایجاب ایدر، دوشونولسوق. هیچ شبهه یوقدرکه بویله بر شخصک مشورته، عقلای ملتک رایلرندن استفاده یه احتیاجی بوتون مساعیسی، بوتون تفکراتی ذاتنه عائد خصوصاته منحصر قالان سائر اشخاصدن تصور اولنه میه حق قدر فضله در. بواحتیاج دائره نفوذ وسلطتی نه قدر واسع ایسه اونسبتده شدت پیدا ایدر.

جناب حق خطادن معصوم اولان بی محترمنه بیله - امتی تعیم وارشاد حکمتنه مبنی - مشورتله امر ایتشدر: « وشاورهم فی الامر »، مؤمنلری ثنا ایدرکن « وأمرهم شورى بینهم » بویور. مشدر. هانکی بصر واردرکه بو طریق مستقیم کورمن، هانکی بصیرت واردرکه بو منهج قویمه سلوک ایتز؟ « أفلم یدبروا القول أم جاءهم ما لم یأت آباءهم الاولین .. »

برمملکتک، برمملتک امورینه متولی اولان آدم نظر امعانی آچه حق اولورسه کورورکه مدافعه سی اوزرینه آلدینی بلاد صورت دائمه بر طاقم ارباب طمعک هدف هجومیدر، طبایع بشرده کی حرص قومشوسی بولنان اقوامی هر زمان مملکتنه یورویه رک الندن آلمیه، ملتتی ربه اسارته صوقیه، اراضینک محسولانی کندی افرادینک آغوش استفاده سنه آتمیه تحریک ایدیور. اوحالده کرک او ولی الامر ایچون، کرک اداره مملکتده کندیسنه مشارک اولانلرله ایالاتده کی حکام و امرایچون، کرک قوماندانلر ایچون، خلاصه بوتون ارباب رأی ایچون خارجدن کلی ملحوظ اولان بالجمله آثار عدوانی، بالجمله مهاجمات اجنبیه بی دفعه حاضر بولنق فرض عین اولور.

اگر بوضایدیمز آدلر اسباب مدافعه بی حاضر لامقده قصور ایدرلر، یاخود اجانبک جوشقون بر دره کی مملکتلرینی باصمق استعدادینی کوسترن طمعلرینه برسد چکمک خصوصنده کوشک طاوورانلر، یاخود هر نه صورتله اولورسه اولسون قوتلرینی، شوکتلرینی تأیید ایده جک اسبابه توسلدن کری طورورلرسه هم مملکتلرینی، هم کندیله رینی هلاکه سوق ایتش اولورلر.

بواوقدر ظاهر بر حقیقتدرکه احقده آکلار، حکیم ده، جاهل ده فرقه واریر، عالمده. « واعدوا لهم ما استطعتم من قوة » کلام الیهیسنده کی

ایضاح و ابهامك حكمتی ایشته بودر. جناب حق بر طرفدن قوت حاضر لامق ایله امرایدیور دیگر طرفدن او حاضر لانه حق قوتك درجه سنی طاقتك مساعده سینه ، زمانك اقتضاسنه ، هجومندن قورقیلان دشمنلرك حالنه بر اقایور . بوبر امر قطنی الییدر که غافلری بیدار ایدر . کریوه خطایه صابانلری یوله کتیر . « فاهولاء القوم لایکادون یفقهون حدیثا »

هر حق صاحبنه حقنی و یرمك ، هر شئی ماوضع لهنه صرف ایتمك ، امور مملكتی ارباب اقتداره تودیع ایلمك شبهه سز مملکی صیانت ایده جك ، قوت سلطنتی ، نفوذ حكومتی تأیید ایلیه جك ، آسایش مملكتی خالندن ، افراد ماتی امراض اجتماعیه دن مصون بولندیره حق تدایردر که عقل بوکا بداهة حكم ایدر . ذاتاً بو طرزده حرکت زمین و آسمانك مدار بقاسی ، بتون موجوداتك اساس انتظامی اولان ولسان پاك شریعتدن « ان الله یأمر بالعدل والاحسان » صو- رتنده امر اولنان عدلك مقتضاسیدر . شاهراه اعتدال دن عدول ایتمك استقامتی غائب ایتمك اجزای عالم دن هر بری ایچون بادی اضمحلال اوله جنی کی ظلمده جمعیات بشریه نك بادی هلاکی اولور . بونک ایچون عدله ترغیب ، ظلم و جور دن نهی حقنده کی اوامر ونواهی قرآن مجیده پك چوقدر . هله بوکی اوامر ونواهی هر کس دن زیاده حکامه توجه ایدر .

عدل اوله نزیه بر حکمتدر که جناب حق عبادینه اونکله امتنانده بولنش . اونی خیر کثیره مقارن ایلمشدر « ومن یؤت الحکمة فقد اوتی خیراً کثیراً » . عدل صفات الهیه نك اجل مظاهرن دن بر مظهر در : جناب حق حاکم عدلدر ، جناب حق لطیف و خیردر .

ارضی طولاشانلر ، تواریح ایمی تتبع ایدنلر ، بر آرز بصیرته مالک ایسه لر ، کورورلر که بر مملکت تار مار اولمسی ، بر سریر سلطنتك دورلمسی آنجق شقاق ویا اختلافك ظهورندن ، یاخود زمام امورك هیچ بر وجهله شایان اعتماد اولمیان بیگانه لره تودیغندن یاخود مشورتدن استکاف ایله رأیده استبداد اظهارندن ، یاخود حوزة مملکتی مدافعه ، خارجه قارشی قوت احضار ایلمك خصوصنده مسامحه ارتکابندن ، یاخود مصالحك نااهل لره تسلیمندن ایلری کلیر که بونلرک کافه سی عدلك خلافیدر ، جوردر ، بونلرک کافه سی قوانین الهیه قارشی عصیاندر . احکم الحاکمین اولان الله طبعیدر که بو عصبانی جزاسز براقاز .

آیات قرآنییه تأمل ایده جك ، بلاد اسلامیه نك باشنه کن حادثاتی نظر عبرته آله حق اولور سهق کورورلر که ایچمزرده اوامر الهیه دن انحراف ایدنلر ، جناب حقك بزه کوستردیکی ، بزی ارشاد ایلدیکی صراط مستقیم دن عدول ایلنلر ، آره مزده هوسات نفسانیه- سنه ، القأت شیطانیه یه اویانلر وار . « ذلك بأن الله لم یك مغیراً نعمه انعمها علی قومه حتی یغیروا ما بانفسهم وان الله سمیع علیم . »

او حالده امتك روحی ، ملت محمدیه نك پیشوای اولان علمای راسخنه متحتم بروطفه دوشیور : ارباب غفلته وظانفی اخطار

ایتمی ، قلوب ناظمی دینك فرائضندن خبردار ایله ملی ، جاهل لره حقیقی آکلاتمی ؛ آباء سالفه لرینك مظهر اولدینی نعم الهیه یی بوتون افراد ملت صایوب دوکلی ، طریق استقامته سالک اولدقلری تقدیرده جناب حقك کندیلرینه اعداد ایده جکی سعادت بیلدیر ملی ؛ شاید حضرت پیغمبرك واصحابنك سنت وسیرته رجوع ایتیه جك اولور لر سه اوغرایه- جقلری سوء عاقبتی اونلره کوستر ملی ؛ نصوص قرآنییه مخالف کن هر بدعتدن ، هر فاعادتدن مجانبته بولنلرینی سوبله ملی ؛ اقوام سالفه نك احوالی ، شرائع الهیه دن عدول ایتدکری ایچون باشلرینه کن مصائبی حکایه ایتلی .

خلقك بو کون دوشمش اولدینی یاسی ازاله ایتمك ده علمانك ذمتنده بروطفه در . بونک ایچون اونلره دائماً وعدالهی یی اخطارده بولون ملی . « وعد الله الذین آمنوا و عملوا الصالحات لیستخلفنهم فی الارض کما استخلف الذین من قبلهم ولیمکنن لهم دینهم الذی ارتضی لهم ولیبدلنهم من بعد خوفهم انما . »

ایشته بو علمای راسخنك وظیفه سیدر . علمای راسخن ایسه مسلمانلر آره سنده او قدر آزدکلدر . ظن ایتیز که اونلرده من طرف الله مودوع اولدقلری بویه قدسی بروطفه یی ادا خصوصنده تکامل کوسترسینلر . زیرا کندیلری دینك امانتکاهی ، شرعك پناهیدر لر .

مصر مفتیسی مرحوم شیخ محمد عبده

مترجمی : محمد عاکف

علمای و عوام

— مابعد —

زمانمزرده طلبه علوممزك اونیش یکریمی سنه ظرفنده علوم ماثوره ایله نه قدر اشتغال ایده بیلدکری هر کسك معلومیدر ، آنکچون بوراسی صفحات تحصیلیه مزك صوک صفحه سی حقنده اوزون اوزادی یه تفصیله لزوم کور میورم . فقط شوراسنی عرض ایتمکده کندیمی آله میورم : صحیح بخاری اسلاف و اخلافه قدر و قیمتی تسلیم اولنش ، تألیفی کندی همشهریلری طرفدن اجرا ایدیلنش اولدینی حالده ، برقاج سنه اولین کلهجه دکن بخارایلرجه وسائر ماورای نهر عاماسنجه دروس رسمیه صرمد سنه قونلق بر طرفده طورسون اسمی بیله مشهور دکلدی .

خلاصه عرض ایتیش بولندیغ شو تاریخچه دن آکلاشیلور که بزم زمانمزدخی داخل اولدینی حالده برقاج قرن ظرفنده علوم ماثوره اسلامیه نك تحصیل وتمثیلنه حقیله اعتنا ایدیلماش ، بونک نتیجه سی اوله رق مزایای اسلامیه ، حقائق مهمه دینییه تمام کنه یله آکلاشیله- مامشدر .

اشبو قضیه نك اثبات و ایضاحی ایچون دهها باشقه سبیلرده واردر . ازان جمله سؤقفهم دخی شو مزایای دینه و بعض حقائق اسلامیه نك حقیله آکلاشیله مامسند بیوک بر تاثیر اجرا ایلمشدر . انسانلرده سؤ